

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov: **1/ M.**, bývajúceho v Banskej Bystrici, S., **2/ Mgr. M.**, bývajúcej v Banskej Bystrici, S., proti žalovaným: **1/ M.**, bývajúcemu v Banskej Bystrici, S., **2/ J.**, bývajúcej v Banskej Bystrici, S., zastúpeným JUDr. P., advokátom v Banskej Bystrici, M., o **nahradenie prejavu vôle**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 9 C 327/2012, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. augusta 2015 sp. zn. 12 Co 150/2013, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobcom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo 6. marca 2013 č. k. 9 C 327/2012-44 nahradil vyhlásenie vôle žalovaných ako predávajúcich na uzavretie kúpnej zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti špecifikovanej vo výroku rozhodnutia. Vzájomný návrh žalovaných, ktorým sa domáhali nahradenia vyhlásenia vôle žalobcov, aby ako kupujúci uzavreli s nimi kúpnu zmluvu o prevode spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 1/8 k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. X., vedenej na Správe katastra Banská Bystrica, kat. úz. R. ako parc. reg. E pozemok parc. č. 505 o výmere 887 m² orná pôda za kúpnu cenu 1 679 eur, zamietol. Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvého stupňa súdny poplatok zo vzájomnej žaloby vo výške 99,50 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcom 1/ a 2/ vrátil časť zaplateného súdneho poplatku vo výške 27,80 eur a požiadal Daňový úrad Banská Bystrica, aby tento poplatok vrátil žalobcom 1/ a 2/ prostredníctvom žalobcu 1/ po doručení právoplatného rozhodnutia vo veci. Vychádzal zo zistenia, že žalobcovia sú podieloví spoluvlastníci nehnuteľností zapísaných na LV č. X. kat. úz. R. ako parc. č. 505 orná pôda o výmere 887 m² v 1/2 a žalovaní 1/ a 2/ sú podielovými spoluvlastníkmi v rozsahu 4/24. Žalobcovia 1/ a 2/ nadobudli svoj spoluvlastnícky podiel na základe kúpnej zmluvy z 2. februára 2009, registrovanej pod sp. zn. V 318/2009, ktorej vklad bol povolený 18. februára 2009. Žalovaní 1/ a 2/ nadobudli svoj spoluvlastnícky podiel na základe kúpnej zmluvy uzavretej 21. septembra 2009, ktorej vklad bol povolený 21. októbra 2009. Žalobcovia 1/ a 2/ a žalovaní 1/ a 2/ v prvostupňovom konaní vzniesli námietku premlčania. Súd prvého stupňa konštatoval, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že nebola urobená ponuka reflektujúca predkupné právo pri nadobúdaní podielového spoluvlastníctva k predmetnej nehnuteľnosti zo strany právnych predchodcov žalobcov ani zo strany

žalovaných, pričom účastníci nenadobudli svoje podiely prevodom od blízkej osoby. Súd prvého stupňa ďalej zdôraznil, že predmetom žaloby, ako aj vzájomnej žaloby, nebolo dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, ale nahradenie prejavu vôle. Podľa názoru súdu prvého stupňa okamih, kedy sa oprávnený môže od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj môže začať plynúť len odo dňa, kedy nadobúdateľ nadobudol vlastnícke právo k danej veci. V prípade nehnuteľnosti je kúpna zmluva, ktorej je predmetom prevod nehnuteľnosti, účinná až rozhodnutím o jej vklade do katastra nehnuteľností a až od tohto okamihu je možné domáhať sa plnenia. K vecnoprávnym účinkom prevodu spoluvlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti na žalovaných došlo okamihom vkladu kúpnej zmluvy, t. j. 21. októbra 2009. Žalobcovia podali návrh na súd prvého stupňa 12. októbra 2012, a preto je potrebné uzavrieť, že bol podaný vo všeobecnej trojročnej dobe. Naopak vzájomná žaloba žalovaných bola na súd prvého stupňa podaná po uplynutí trojročnej premlčacej doby, a preto súd prvého stupňa túto vzájomnú žalobu žalovaných z dôvodu premlčania zamietol. Výrok o povinnosti žalovaných zaplatiť súdny poplatok zo odôvodnil ustanovením § 2 ods. 1 písm. a/ Zákona č. 71/1992 Zb. Vrátenie súdneho poplatku žalobcom (jeho časti) odôvodnil ustanovením § 11 ods. 3, 4 tohto zákona.

Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 27. augusta 2015 sp. zn. 12 Co 150/2013 rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.) a uložil žalovaným spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom náhradu trov odvolacieho konania vo výške 99,10 eur k rukám právneho zástupcu žalobcov. Vychádzal zo zistenia, že súd prvého stupňa sa náležite vypořiadal s námietkou premlčania žalovaných, ako aj s námietkou premlčania vznesenou žalobcami voči vzájomnej žalobe žalovaných. V odôvodnení rozhodnutia v súvislosti s riešením tejto otázky správne ustálil skutkový stav a vyvodil z neho správne právne závery, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil. Žaloba o nahradenie prejavu vôle v žiadnom prípade nemá charakter určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., pri ktorej sa vyžaduje preukázanie naliehavého právneho záujmu, ale má charakter žaloby na plnenie v zmysle § 80 písm. b/ O.s.p. Pri tejto sa neskúma naliehavý právny záujem na jej podaní. Žalovaní podali vzájomnú žalobu, avšak do doby rozhodovania súdu prvého stupňa neuhradili súdny poplatok, a preto súd prvého stupňa vecne správne rozhodol, keď uložil žalovaným solidárnu povinnosť tento poplatok vo výške 99,50 € zaplatiť. Výrok o trovách odvolacieho konania odôvodnil ustanoveniami § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 237 ods. 1 písm. c/ O.s.p. t. j., že účastníci vystupujúci v konaní ako žalovaní nemali procesnú spôsobilosť. Dovolanie odôvodnili ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. t. j., že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Poukázali na to, že rozsudkom odvolacieho súdu bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým súd nahradil vôľu žalovaných vo vzťahu k predaju spoluvlastníckeho podielu vo výške 4/24 k parc. KN E 505 o výmere 887 m². Odvolací súd sa nedostatočne zaoberal

dôvodmi odvolania a to námietkou premlčania, keď žalovaní poukazovali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. C 1844-NS, 32 Odo/2002, podľa ktorého právo dovolať sa relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu porušenia zákonného predkupného práva podielového spoluvlastníka sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej lehote. Premlčacia doba začína plynúť dňom, keď došlo k uskutočneniu právneho úkonu, v ktorom nebolo predkupné právo rešpektované a to aj v prípade, ak by k tomuto právnomu úkonu bolo potrebné úradné rozhodnutie. K rovnakému záveru dospel Krajský súd v Prešove rozsudkom z 25. októbra 2006 sp. zn. 6 Co 107/2006. Súd prvého stupňa a taktiež odvolací súd nezistili riadne skutkový stav a podmienky konania, keď neskúmali postavenie účastníkov konania vo vzťahu k tomu, či majú dostatočnú procesnú spôsobilosť byť účastníkmi konania, vzhľadom na to, že žalovaní 1/ a 2/ nemajú dostatočnú pasívnu legitimáciu. Ich nedostatočná pasívna legitimácia spôsobuje aj samotnú nevykonateľnosť prvostupňového a druhostupňového súdneho rozhodnutia. Žalovaní totiž v čase vydania odvolacieho rozsudku už neboli vlastníkami sporných podielov na predmetnej nehnuteľnosti.

Žalobcovia sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu len v prípadoch, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Dovoláním žalovaných napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudkov uvedených v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods.1 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku (§ 238 O.s.p.), ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods.1 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 ods.1 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Vady konania v zmysle § 237 ods.1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalovaných preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Žalovaní v dovolaní namietali, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods.1 písm. c/ O.s.p.

Dovolatelia poukazujú na to, že nedostatok procesnej spôsobilosti vyplýva na ich strane z toho, že vo veci nemajú dostatočnú pasívnu legitímáciu, pretože nie sú spoluvlastníkmi sporných podielov k predmetnej nehnuteľnosti.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že touto argumentáciou žalovaní nenáležitým spôsobom spájajú dve rozdielne právne kategórie, ktoré navzájom spolu nesúvisia. Procesná spôsobilosť účastníka konania, ktorej nedostatok môže byť dôvodom prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. c/ O.s.p. súvisí s jeho hmotnoprávnou spôsobilosťou na právne úkony. Vychádzajúc z ustanovenia § 8 ods. 1 Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou

a môže byť obmedzená alebo fyzická osoba môže byť tejto spôsobilosti pozbavená len za podmienok uvedených v § 10 Občianskeho zákonníka. Nemožno konštatovať (nepotvrďuje to obsah spisu ani argumentácia žalovaných v dovolacom konaní), že by žalovaní, ktorí sú plnoletými fyzickými osobami boli obmedzení alebo pozbavení spôsobilosti na právne úkony v zmysle Občianskeho zákonníka, z čoho vyplýva, že sú plne procesne spôsobilými účastníkmi konania. Vychádzajúc z ust. § 90 O.s.p. je takto splnená podmienka konania (spôsobilosť byť účastníkom konania i procesná spôsobilosť účastníkov – žalovaných) v zmysle § 103 O.s.p. Okolnosť, že žalovaní nie sú v súčasnosti pasívne legitimovaní v konaní o predmetnej žalobe, pretože nie sú už vlastníkami predmetného podielu spornej nehnuteľnosti, je okolnosť, ktorá nesúvisí s procesnou spôsobilosťou žalovaných ako účastníkov konania. Vecná legitimácia (pasívna alebo aktívna) je stav vyplývajúci z hmotného práva, na základe ktorého je určitá osoba (účastník konania) nositeľom určitého hmotného práva alebo povinnosti. Jej nedostatok sa prejaví vo výsledku konania tým, že v prípade pasívnej legitimácie (jej nedostatku) bude žaloba voči takému účastníkovi zamietnutá. Neznamená to ale, že by pre nedostatok pasívnej legitimácie takého účastníka konania bolo možné vyvodzovať nedostatok jeho procesnej spôsobilosti, ako to uvádzajú žalovaní v dovolaní. Navyiac v priebehu celého konania na súde prvého stupňa, ako aj v štádiu odvolacieho konania, žalovaní svoju pasívnu legitimáciu v tomto konaní nespochybňovali. Okolnosť, že žalovaní v súčasnosti nie sú vlastníkami podielu k spornej nehnuteľnosti (ktorá v zmysle vyššie uvedeného doposiaľ nebola preukázaná) by mohla znamenať len nesprávnosť skutkového zistenia súdov, avšak nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania na základe vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Ak k tejto nesprávnosti (v rovine zistenia skutkových okolností) v niektorom súdnom konaní dôjde, nezakladá procesnú vadu uvedenú v § 237 ods.1 O.s.p. Neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení môže prípadne viesť k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.); vadu takej povahy ale možno úspešne uplatniť iba v procesne prípustnom dovolaní (o tento prípad ale v danej veci nejde). Sama tzv. iná vada prípustnosť dovolania nezakladá.

Žalovaní v dovolaní taktiež namietali, že súdy oboch stupňov vec nesprávne právne posúdili (§241 ods.2 písm c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových zistení vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie, ktoré žalovaní súdom vytýkajú, ale nezakladá procesnú prípustnosť dovolania (viď tiež R 54/2012). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorá by bola v §237 ods.1 O.s.p. uvedená ako dôvod prípustnosti dovolania.

Keďže dovolanie žalovaných nie je podľa § 238 O.s.p. prípustné, nepotvrdila sa existencia dovolateľmi namietanej procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. c/

O.s.p. a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani iné vady vymenované v § 237 ods. 1 O.s.p., najvyšší súd odmietol ich dovolanie podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

So zreteľom na odmietnutie dovolania (z procesných dôvodov) sa najvyšší súd nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní právo na náhradu trov vzniklo procesne úspešným žalobcom (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.), avšak títo nepodali návrh na rozhodnutie o ich priznaní (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a vychádzajúc z obsahu spisu im žiadne preukázateľné trovy spojené s dovolacím konaním nevznikli. Preto dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania žalobcom nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 23. marca 2016

JUDr. Oľga T r n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.